

1. Obiekt

DOM KAPITULNY tzw. SCHOLASTERIA
ob. MUZEUM DIECEZJALNE

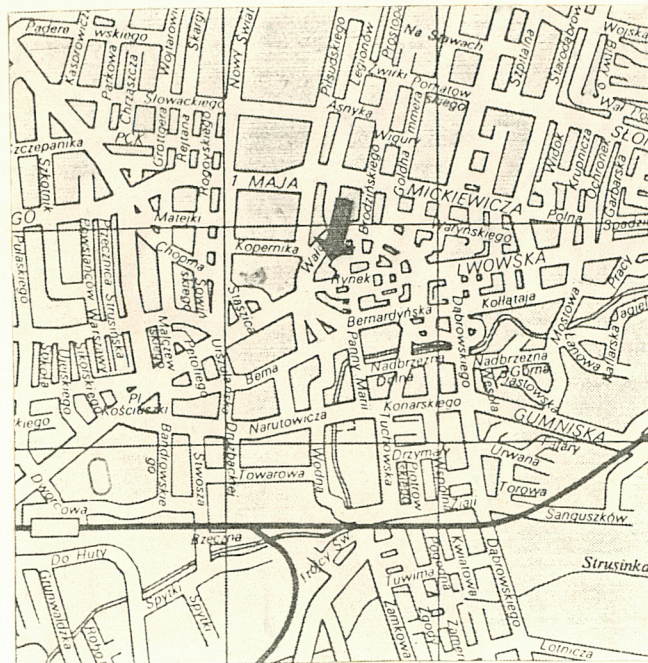
2. Czas powstania

poł. XVI w.

3. Miejscowość

TARNÓW

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

Orientacja

1.

2.

1. Elewacja frontowa - widok od płn.-wsch
2. Elewacja tylna - widok od zachodu

4. Adres

Pl. Katedralny 5

nr hipoteczny KW 56105

5. Przynależność administracyjna

województwo tarnowskie

gmina Tarnów

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna

przed 1 VI 1975

województwo krakowskie

powiat Tarnów

8. Właściciel i jego adres

Kuria Diecezjalna
w Tarnowie,
ul. Mościckiego 9

9. Użytkownik i jego adres

Muzeum Diecezjalne
w Tarnowie,
Pl. Katedralny 6

10. Rejestr zabytków

Nr A-338 data 18.07.1991

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu.

Budynek został wybudowany w połowie XVI w. Należał zapewne tak jak i sąsiadujące z nim od północy obiekty do kapituły tarnowskiej. Wchodził w skład budynków należących do dawnej małej Akademii zw. "Akademiolą", powstałej w Tarnowie w 1753 r. dzięki fundacji ks. Kaszewicza. Służył najprawdopodobniej za mieszkanie dla służby i młodzieży.

W 1792 r. rząd austriacki zlikwidował kolonię akademicką zakładając w to miejsce gimnazjum. W latach 1814-1817 zaadaptowano dom na mieszkanie dla dyrektora.

W 1903 r. szkołę przeniesiono do nowych budynków zaś omawiany zespół obiektów za katedrą chylił się ku upadkowi.

W 1938 r. budynek został wykupiony przez Kurie Diecezjalną w Tarnowie. W okresie okupacji Kuria zabezpiecza dom przed całkowitym zniszczeniem. W 1944 r. przeznacza go na pomieszczenia dla Muzeum Diecezjalnego w związku z czym w latach 1948-1952 budynek odrestaurowano. Obecnie mieszczą się w nim sale wystawowe Muzeum.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje).

Budynek jest usytuowany na końcu pierzei okalającej od zachodu i północy plac, na którym wznosi się bazylika katedralna. Stoi w linii zabudowy, oddalony o kilkanaście metrów od pld.-zach. narożnika katedry. Fasadą jest zwrócony w przybliżeniu na wschód. Bezpośrednio przed budynkiem teren jest obniżony o ok. 0,5m w stosunku do brukowanej nawierzchni Placu Katedralnego. Wąska fosa wzdłuż elewacji frontowej jest wyłożona brukiem i połączona z poziomem placu trzema kamiennymi schodkami usytuowanymi naprzeciw drzwi wejściowych. Pole między schodami i drzwiami wyłożono kwadratowymi płytami kamiennymi. Z kamienia wykonano także murek oporowy odgradzający fosę od placu. W odległości ok. 1,0 m od pld.-wsch. narożnika scholasterii znajduje się narożnik budynku przymykającego Plac Katedralny od południa. Przejście między obydwojoma budynkami prowadzące pierwotnie poza mury miejskie /obecnie do niewielkiej przybudówki/ jest zamknięte furtką ze stalowych prętów, a narożniki budynków połączone są przerzuconym ponad furtką nadprożem ceglanym w formie sklepienia odcinkowego. Do dawnych miejskich murów obronnych, na których jest ustawiona tylna ściana przylega zwarta, parterowa zabudowa posesji tworzącej południową pierzeję ulicy Wałowej. Poziom terenu z tej strony jest niższy o ok. 2,5 m. Do północnej ściany scholasterii przylega ściana szczytowa akademioli.

Ściany budynku murowane z cegły o wymiarach 27x13x7,5, nietynkowane. Wątek cegieł gotycki, polski. Obramienia otworów okiennych na piętrze i portalu wejściowego - kamienne. W sieni wejściowej sklepienie krzyżowe. W pozostałych pomieszczeniach na partrze sklepienia kolebkowe. Pomieszczenia na piętrze przekryte drewnianymi stropami belkowymi. Wieżba dachowa drewniana. Ustrój płatwiowo-krokwiowy ustawiony na systemie belek podwalinowych. Na belkach stoją słupy niosące ruszt z podwójnych płatwi, na którym leżą krokwie z przypustnicami dachu górnego. Krokwie połaci dolnych wzmocnione przypustnicami opierają się na belkach podwalinowych i płatwiach. Dach kryty dachówką ceramiczną karpiówką, układaną w łuskę. W pomieszczeniach na parterze podłogi z desek. W pomieszczeniach na piętrze parkiet. Schody prowadzące z parteru na piętro jednobiegowe, drewniane, na belkach półcinkowych. Drzwi wejściowe, dwuskrzydłowe, drewniane, prostokątne z przylgą. Skrzydła opierzone ukośnymi, profilowanymi na krawędziach deskami, nabijane metalowymi, ozdobnymi ćwiekami. Posiadają kutą, żelazną klamkę z szyldzikiem i puszковым zamkiem. Ponad śłemeniem półkolistie naświetle. Pozostałe drzwi drewniane, prostokątne, jednoskrzydłowe, z desek. Drzwi na parterze pomiędzy izbami dwuskrzydłowe, z przeszkleniem. Drzwi prowadzące do akademioli płycinowe, wmacniane po przekątnych taśmami stalowymi. Okna na parterze dwuskrzydłowe, drewniane, prostokątne, krosnowe. W każdym z otworów po dwa

14. Kubatura 690 m³	15. Powierzchnia użytkowa 81 m²	16. Przeznaczenie pierwotne mieszkalne	17. Użytkowanie obecne muzeum
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja Lata 1946-1952 - kompleksowa renowacja budynków Muzeum Diecezjalnego polegająca na rekonstrukcji pierwotnego układu wnętrza, konstrukcji i formy obiektów na podstawie badań wątków murów, przekazów historycznych i inwentaryzacji Mączyńskiego z 1909 r. Najważniejsze zabiegi: - obniżenie terenu przy fasadzie; - założenie nowych stropów; - odtworzenie otworów okiennych i drzwiowych; - obniżenie budynku i nakrycie go nowym dachem brogowym w celu odsłonięcia gotyckiego szczytu akademioli. Prace były wykonywane przez Przedsiębiorstwo Budowlane inż. arch. Edwarda Okonia z Tarnowa. Kier. budowy: inż. arch. Stefan Świszczowski. Szczegółowy zakres prac i czynności związanych z renowacją obiektu w pracy dyplomowej mgr Barbary Dworaczyńskiej napisanej pod kierunkiem doc. dra J.Frycza i dra J.Tajchmana w Instytucie Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa UMK w Toruniu.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Stan zachowania obiektu dobry.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

24. Uwagi różne

22. Bibliografia

1. Zabytki architektury i budownictwa w Polsce z.7 woj. krakowskie i m. Kraków, PWN W-wa 1971, opr. T.Chrzanowski i M.Kornecki, s.140.
2. Katalog zabytków sztuki w Polsce, t.I, woj. krakowskie pod red. J.Szablowskiego, PIS W-wa 1953, s.444.

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

25. Opracował

tekst Lidia Hrycow-Buczyńska, 11.1991r.
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki Lidia Hrycow-Buczyńska, 11.1991r.
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. Lidia Hrycow-Buczyńska, 11.1991r.
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów ZBiDZ Tarnów

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO !

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

wkładki do karty ewidencyjnej nr 1-2

1. Miejscowość T A R N Ó W	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) SCHOLASTERIA	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. opisu obiektu

okna /z zewnątrz i od wewnątrz/ z żelazną kratą pomiędzy nimi. Na piętrze okna krosnowe, prostokątne, jedno-skrzydłowe podzielone szprosami na cztery kwatery, a każda z kwater dodatkowo podzielona na cztery szybki oprawione w metal.

Rzut poziomy obiektu na planie kwadratu, dwutraktowy. Podzielony prostokątami ścianami na cztery części. Węzszy, północny trakt komunikacyjny zajmuje się z wejściem i w głębi schody. Wszerszym trakcie dwa pomieszczenia mieszkalne połączone ze sobą. Każde z pomieszczeń posiada po jednym doświetlającym je oknie. Z sieni istnieje ponadto bezpośrednie przejście do sąsiedniego budynku akademioli.

Bryła budynku prosta, dwukondygnacyjna z niewielką komorą piwniczną. Budynek nakryty dachem czterospadowym, brogowym, mansardowym typu "polskiego" z lekkim wywinięciem połaci do góry w miejscu dochodzenia przypustnic. Poddasze ciemne, nieużytkowe. Wierzchołek dachu zwieńczony drewnianą sterczynką.

Fasada skromna, gładka, dwuosiowa, z rozkładem otworów odzwierciedlającym wewnętrzny układ funkcjonalny. Brak podziałów architektonicznych i ~~dekoraacji~~ rzeźbiarskich. Główną ozdobą płaszczyzny nietynkowanego, ceglanego muru stanowi portal wejściowy po prawej stronie. Gładkie kamienne obramowanie /wzdłuż węgarów fazowane/ z wyraźnie zaznaczonymi prostokątnymi elementami baz, głowic i klinówatego zwornika. Potężne, nabijane ówiekami drzwi oddzielone ślemieniem w formie gzymsu od półkolistego naświetla zabezpieczonego kutą kratą z kwadratowych prętów. Z lewej strony niewielka wnęka zamknięta kratą, łukowato przesklepiona ceglami, z figurką św. Krzysztofa i małym wizerunkiem do sieni. Otwór okienny na parterze zabezpieczony kratą wmurowaną w ościeża pomiędzy oknem wewnętrznym i zewnętrznym. Na piętrze obramowania okienne wykonane z kamienia z fazowanym nadprożem i bokami /do 1/4 wysokości/. Kraty zewnętrzne, kute z żelaza. W centrum fasady blaszany, miedziany kartusz na jubileusz 100-lecia istnienia Muzeum Diecezjalnego. W licu ściany, na poziomie stropu, widoczne potężne kotwy ściągów. Elewacja tylna budynku skromna, gładka, nietynkowana, bez podziałów architektonicznych. Otwory okienne prostokątne o zróżnicowanych wymiarach, rozrzucone nieregularnie po ścianie. Dwa małe okna doświetlające pomieszczenie na piętrze posiadają kamienne ościeża. Poniżej, umieszczone względem nich symetrycznie, duże okno z parapetem przechodzącym w połac dachu zabudowań gospodarczych posesji przy ul. Wałowej. Z lewej strony na piętrze wąskie okno klatki schodowej. Elewacja boczna południowa analogiczna pod względem wystroju, zabudowana do poziomu parteru niewielką dobudówką.

Wnętrze proste, niskie, o ścianach nietynkowanych, z charakterystycznymi szerokimi ławami podokiennymi i licznymi wnękami w ścianach.

Wyposażenie pomieszczeń stanowią piece kaflowe. Instalacje: wod.-kan., elektryczna, alarmowa, czujniki ppoż.

Wkładkę założył: Lidia Hryciow-Buczyńska.....11.1991r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: ZBiDZ Tarnów.....

1. Miejscowość

T A R N Ó W

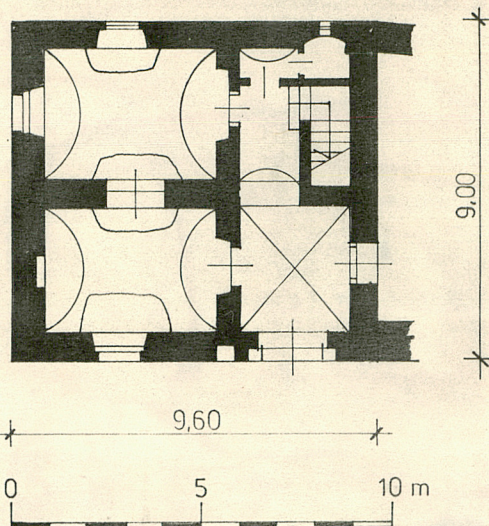
2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

SCHOLASTERIA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

rzut, plan sytuacyjny, zdjęcia dodatkowe

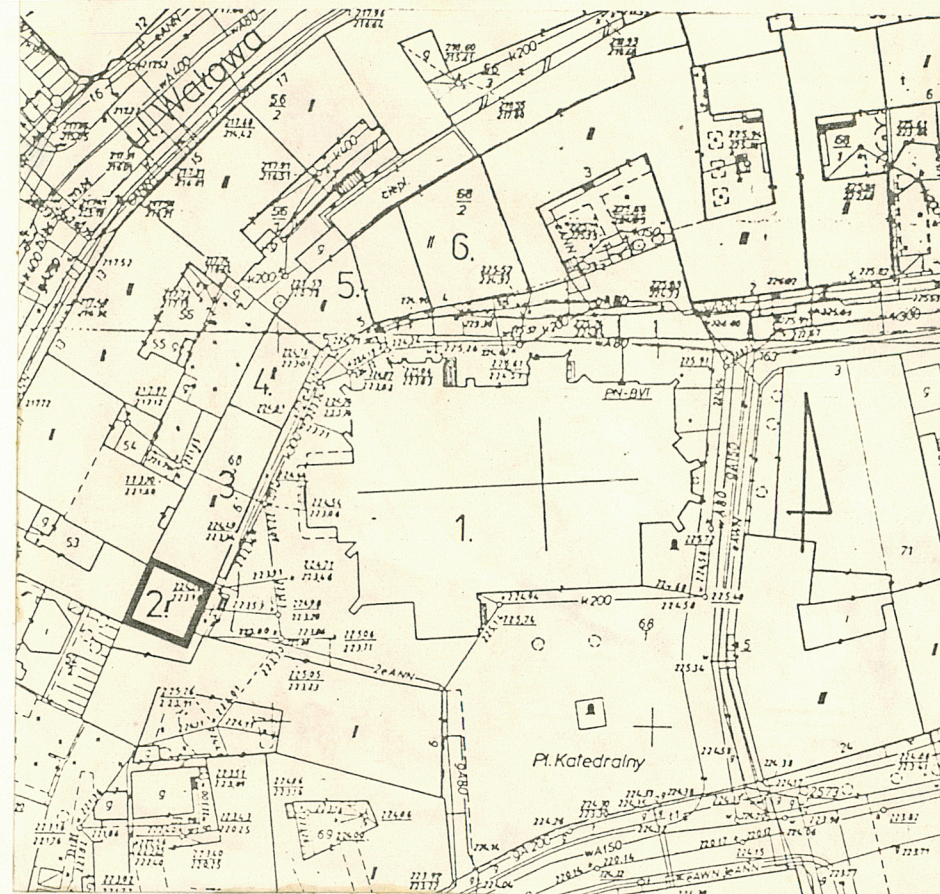
wysokość do gzymsu 6,50 m

1. katedra
2. scholasteria
3. akademiola
4. dom Mikołajowski
5. dom mansionariuszy
6. kanonia II

0 50 m

1:1000

Wkładkę założył: Lidia Hrycow-Buczyńska, 11.1991r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: ZBiDZ Tarnów

Z-d Poligr. Jan Jasiński W-wa, ul. Wolna 13, tel. 12-43-83

Wzór ODZ 1978 r.

3.

4.

5.

6.

7.

- 3. Elewacja frontowa - widok od wschodu
- 4. Elewacja tylna - widok od płd.-zach.
- 5. Klatka schodowa
- 6. Elewacja frontowa - wejście główne
- 7. Sień